

CDRI

វិទ្យាស្ថានសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងបណ្តុះបណ្តាល ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (មសស)

សង្ខេបសម្រាប់

គោលនយោបាយ

២០២១ ទេខ ៣

ការចាត់ចែងផលិតកម្មកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា ក្នុងចំណោម កសិករខ្នាតតូចនៅប្រទេសថៃ៖ ការតភ្ជាប់កសិករខ្នាតតូច ដើម្បីពង្រឹងផលិតកម្ម និងឱកាសទីផ្សារ

សារគោលនយោបាយសំខាន់ៗ

រដ្ឋាភិបាល អាចលើកកម្ពស់ផលិតកម្មកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា (CF) ដោយដើរតួនាទីជាភ្នាក់ងារសម្របសម្រួលរវាង ក្រុមហ៊ុន និងកសិករ ការផ្តល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការគាំទ្រផ្នែកស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍ (R&D) និងការផ្ទេរចំណេះដឹង និងបច្ចេកវិទ្យា និងតាមរយៈការពង្រឹងសមត្ថភាពដល់ក្រុមកសិករ។

រដ្ឋាភិបាលត្រូវពង្រឹងសមត្ថភាពមន្ត្រីមូលដ្ឋាន ដើម្បី ផ្តល់ប្រវត្តិព័ត៌មានអំពីផលិតកម្ម តម្រូវការទីផ្សារ និងតម្លៃ ធ្វើការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ដល់គ្រប់ភាគីទាំងអស់ក្នុង ផលិតកម្មកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា។

មន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយមូលដ្ឋាន អាចដើរតួនាទីជាអន្តរការី ក្នុងការសម្របសម្រួលរវាងកសិករ និងអ្នកទិញ ដើម្បីផ្តល់ ព័ត៌មានដែលកសិករចាំបាច់ត្រូវដឹង ទាក់ទងទៅនឹង កសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអំពី ផលិតកម្មដល់ក្រុមហ៊ុននានា ដើម្បីរៀបចំការប្រជុំពិភាក្សា ការចរចា ការចុះកិច្ចសន្យា ការដោះស្រាយទំនាស់ និង ដើម្បីត្រួតពិនិត្យលើកិច្ចសន្យា។

រដ្ឋាភិបាល ត្រូវគាំទ្រដល់កម្មវិធីធានារ៉ាប់រងផលដំណាំ ដើម្បីចែករំលែកហានិភ័យ ក្នុងករណីមានគ្រោះមហន្តរាយ ធម្មជាតិ និងសត្វចង្រៃបំផ្លាញ។

ក្រុមហ៊ុន ត្រូវបង្កើតទំនាក់ទំនងជិតស្និទ្ធ និងមាន រយៈពេលវែង ជាមួយគូអង្គខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់រួម ដើម្បី សម្រេចបាននូវស្ថិរភាពទីផ្សារ។ សំខាន់ជាងនេះទៀត ក្រុមហ៊ុនត្រូវផ្តល់ការប្រឹក្សាបច្ចេកទេស អំពីការគ្រប់គ្រង កសិដ្ឋានឲ្យបានត្រឹមត្រូវ និងធ្វើការឆ្លើយតបដោះស្រាយ បញ្ហានានារបស់កសិករឱ្យបានឆាប់រហ័ស។

រៀបចំដោយ Prapinwadee Sirisupluxana and Isriya Nitithanprapas Bunyasiri ដេប៉ាតឺម៉ង់កសិកម្ម និងធនធានសេដ្ឋកិច្ច មហាវិទ្យាល័យសេដ្ឋកិច្ច នៃសាកលវិទ្យាល័យ Kasetsart។ សូមយោងដំណោះស្រាយនេះថា Prapinwadee Sirisupluxana et al. 2021. "Contract Farming Arrangements among Thailand's Smallholder Farmers: Linking Small-Scale Farmers to Strengthen Production and Market Opportunities." Policy Brief. Phnom Penh: CDRI.

សេចក្តីផ្តើម

កសិករថែទាំកសិដ្ឋាន មានលក្ខណៈខ្នាតតូច និងសមត្ថភាពមានកម្រិត ក្នុងការបំពេញបានតាមស្តង់ដារសុវត្ថិភាព មូលហេតុដែលដឹកនាំដល់បានតម្រូវ សម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មទំនើប និងទីផ្សារនាំចេញ។ ផលិតកម្មកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា (CF) គឺជាយន្តការមួយក្នុងចំណោមយន្តការផ្សេងទៀតដែលអាចជួយដល់កសិករខ្នាតតូចនានា ក្នុងការចូលទៅកាន់ទីផ្សារខ្សែ សង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ទំនើប និងជួយឲ្យចំណូលរបស់ពួកគេមានស្ថិរភាព (Sriboonchitta and Wiboonpoongse 2008)។ ទោះយ៉ាងណាក្នុងករណីមួយចំនួន ទាំងកសិករ និងក្រុមហ៊ុន មិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនទេ។ ការយល់ដឹងពី ការអនុវត្តល្អៗ ក្រោមការរៀបចំចាត់ចែងកិច្ចសន្យាផ្សេងៗគ្នា និងកត្តាដែលនាំឲ្យការអនុវត្តកិច្ចសន្យាទទួលបានជោគជ័យ នឹងអាចផ្តល់ជាទស្សនវិស័យសម្រាប់អ្នកតាក់តែងគោលនយោបាយក្នុងការបង្កើតបទប្បញ្ញត្តិ និងការលើកកម្ពស់ដល់ការ ធ្វើកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា។ ករណីដំណាំស្រូវអង្ករ ទំពាំងបារាំង (asparagus) និងចេកហ៊ុំបង ត្រូវបានជ្រើសរើសសម្រាប់ ការសិក្សា ដោយសារដំណាំទាំងនេះ កសិករខ្នាតតូចតែងធ្វើការដាំដុះ។

លទ្ធផលអមឃើញសំខាន់ៗ

តាមការសម្ភាសជាមួយកសិករខ្នាតតូច អត្ថប្រយោជន៍សំខាន់ៗរបស់ CF សម្រាប់ ពួកគេ គឺផ្ដោតជុំវិញលើការទទួលបានទីផ្សារដែលជឿទុកចិត្ត ដូចជា CF ជាពិសេស អាចជួយដាក់បញ្ចូលកសិករខ្នាតតូច ទៅក្នុងខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ទំនើប និងផ្តល់ឱកាស ក្នុងការឈានទៅដល់គោលដៅទូលំទូលាយជាងមុន រួមមាន ពាណិជ្ជកម្មទំនើប និង ទីផ្សារនាំចេញ។

កសិករអាចទទួលបានគ្រឿងយន្ត និងបច្ចេកវិទ្យាទំនើប និងស្រូបយកនូវបច្ចេកទេស ផលិតកម្មថ្មីៗ ពីសេវាកម្មបន្ថែមផ្សេងៗដែលផ្តល់ដោយអ្នកទិញ។ អត្ថប្រយោជន៍ ទាំងនេះ អាចធ្វើឲ្យមានការប្រសើរឡើងនូវផលិតភាព និងគុណភាពផលិតផលដែលអាច បំពេញតាមស្តង់ដារដែលអ្នកទិញតម្រូវ។

កសិករអាចទទួលបានការធានា និងតម្លៃជាក់លាក់ ពេញមួយឆ្នាំ ដែលជាមធ្យមគិតខ្ពស់ជាងតម្លៃទីផ្សារ។ កត្តានេះ អាចផ្តល់ឲ្យពួកគេនូវចំណូលមួយដែលមានស្ថិរភាព។ CF អាចបង្កើនចំណូលដល់កសិករបានច្រើនគួរសម ក្នុងករណី ទំពាំងបារាំង និងចេកហ៊ុំបង។ ក្នុងករណីមួយចំនួន កសិករ អាចទទួលបានឥណទានពីអ្នកទិញទៀតផង។

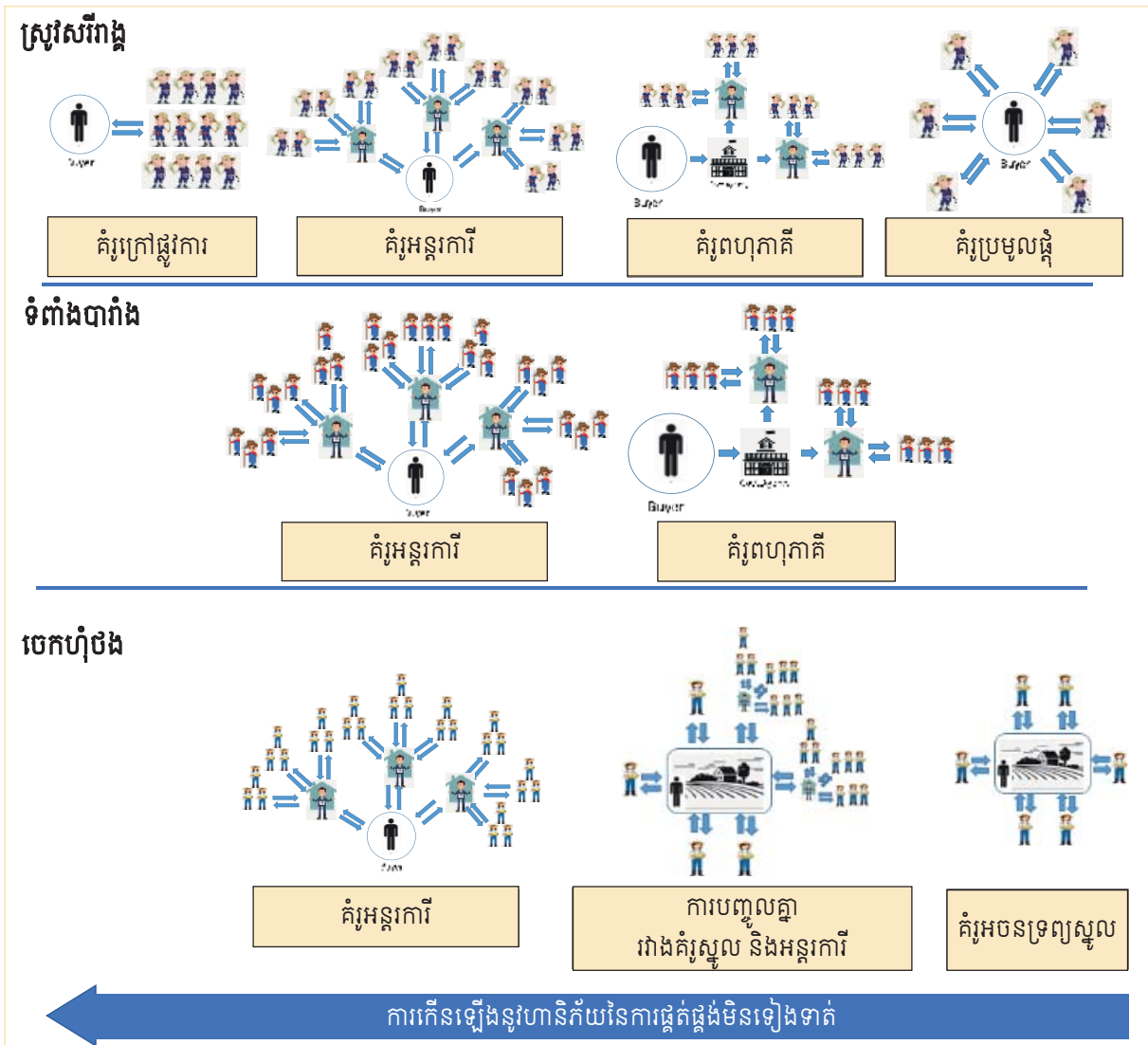
លើសពីនេះ ក្នុងករណីស្រូវសំរិវាង មូលធនសង្គមក្នុង សហគមន៍ ត្រូវបានពង្រឹងតាមរយៈសកម្មភាពនានាដែល គាំទ្រដោយអ្នកម៉ៅការជំនួស ដូចជាករណីធ្វើដីកំប៉ុស្ត និង ការបង្កើតមូលនិធិសន្សំ។ ក្រុមកសិករខ្លាំងៗមួយចំនួន អាចកសាងសមត្ថភាពក្នុងការកែច្នៃ ឬរៀបចំផលិតផល បានថែមទៀតផង។

គេសង្កេតឃើញថា គំរូពហុភាគី គឺសមស្របជាង នៅដំណាក់កាលចាប់ផ្តើម នៃកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា ដោយសារក្រុមហ៊ុន (អ្នកនាំចេញ/អ្នកកែច្នៃ) សហការ ជាមួយភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធ្វើការជាមួយកសិករ។ រដ្ឋាភិបាលដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការសម្របសម្រួល និងផ្តល់ ចំណេះដឹងបច្ចេកទេសខាងផលិតកម្ម និងការគ្រប់គ្រង កសិដ្ឋាន។ គំរូនៃការរៀបចំកិច្ចសន្យាបែបអន្តរការី (ធ្វើឡើង តាមរយៈសហករណ៍ ឬក្រុមកសិករ) គឺត្រូវការចាំបាច់ក្នុង ការប្រមូលផលិតផលរបស់កសិករខ្នាតតូច ដែលកាន់កាប់ ដីតិចតួច ជាពិសេសសម្រាប់បន្លែ និងផ្លែឈើ។

រូបភាព ១ ៖ គំរូផលិតកម្មកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យាបែងចែកតាមផលិតផល

Source: Modified from Margret Will in Contract Farming Handbook, GIZ p.17

ក្រុមសហគមន៍ អាចផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ច្រើនដល់កសិករដែលមានដីកាន់កាប់តូចៗ ជាងប្រភេទគំរូ CF ផ្សេងទៀត ក្នុងការទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ភ្លាមៗ។ ទន្ទឹមនេះ សហគមន៍កសិករ ផ្តល់ឥណទានសម្រាប់ផលិតកម្មក៏ដូចជានិយមនាគ្នាករណីមានគ្រោះធម្មជាតិ ជំងឺ និងសត្វចង្រៃបំផ្លាញ។

យ៉ាងណាក៏ដោយ គំរូនោះមានអត្ថប្រយោជន៍តិចតួចដល់អ្នកកាន់កាប់ដីតូចៗ ក្នុងការផ្តល់ជំនួយបច្ចេកទេសពីព្រោះ លទ្ធភាពរបស់សហគមន៍កសិករនៅមានកម្រិតក្នុងការទទួលយកជំនួយ ពីបុគ្គលិកផ្តល់សេវាកម្មបន្ថែមដែលមានជំនាញខាងផលិតកម្ម។ ជាមួយគ្នានេះ គំរូប្រមូលផ្តុំ និងអចលនទ្រព្យស្នូល មានអត្ថប្រយោជន៍ច្រើនដល់កសិករកាន់កាប់ដីតូចៗ ជាងគំរូដទៃទៀត ក្នុងការកែលម្អគុណភាពផលិតផល ដែលអាចធ្វើទៅបានដោយសារកម្រិតខ្ពស់នៃការត្រួតពិនិត្យផលិតកម្ម។

កត្តាកំណត់ភាពជោគជ័យរបស់ CF រួមមាន ៖

- ១) ទីផ្សារដែលមានស្ថិរភាព និងមានមុខទំនិញផ្សេងៗគ្នាសម្រាប់គ្រប់កម្រិតនៃផលិតផល
- ២) ទីតាំងសមស្របសម្រាប់ផលិតកម្ម
- ៣) ការសម្របសម្រួល ក្នុងចំណោម ដៃគូខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់រួម
- ៤) ធន្នះ និងការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់អ្នកទិញ ក្នុងការពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់កសិករ ដើម្បីកែលម្អផលដំណាំ និងគុណភាពផលិតកម្ម និងដើម្បីពង្រឹងសហគមន៍ ក្នុងការកែលំអដីភាពរស់នៅ
- ៥) ធន្នះ និងការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់កសិករ ក្នុងការផលិតផលិតផលដែលមានគុណភាពខ្ពស់
- ៦) ជំនាញការបច្ចេកទេស និងការមានបុគ្គលិកផ្សព្វផ្សាយផលិតផល សម្រាប់ផលិតកម្ម និងផែនការប្រមូលផលដែលមានប្រសិទ្ធភាព ការត្រួតពិនិត្យជាប់លាប់ និងចម្លើយតបនឹងការដោះស្រាយបញ្ហាបានលឿន
- ៧) ភាពស្មោះត្រង់របស់ក្រុមហ៊ុន និងកសិករ
- ៨) តម្លាភាពក្នុងប្រព័ន្ធផលិតកម្ម និងការទិញ ស្តង់ដារនិងការកំណត់ថ្លៃ
- ៩) រដ្ឋាភិបាលគាំទ្រដោយធ្វើជាអ្នកសម្របសម្រួល និងក្នុងការផ្តល់ចំណេះដឹងបច្ចេកទេស អំពីផលិតកម្មបន្ថែមលើសហប្រតិបត្តិការជាមួយវិស័យឯកជន ក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍
- ១០) ក្រុមកាន់កាប់តូចៗ ឬអង្គការ/សហគមន៍កសិករ បានបង្កើតឡើង និងមានដំណើរការបានល្អ។

ករណីជោគជ័យតិចតួចដែលត្រូវបានជ្រើសរើស គឺទាក់ទិននឹងកសិករដែលចាកចេញពី CF។ មូលហេតុចម្បងរួមមាន ការទទួលបានប្រាក់ចំណូលទាបដោយសារបរិមាណទិន្នផលទាបនាដំណាក់កាលចាប់ផ្តើមនៃ CF គ្រោះរាំងស្ងួត ឬជំងឺ ឬប្រព័ន្ធស្រោចស្រពមានកម្រិត ឬការប្រើប្រាស់ពលកម្ម សម្រាប់ប្រពលវប្បកម្មផលិតកម្ម។ កត្តាផ្សេងទៀតមានដូចជា ការទូទាត់សាច់ប្រាក់យឺត ឬសេវាកម្មប្រមូលផលត្រូវពន្យារពេលសម្រាប់កសិករ។

ផលប៉ះពាល់គោលនយោបាយ

- ១) រដ្ឋាភិបាល អាចដើរតួនាទីសំខាន់ ក្នុងការផ្តល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការគាំទ្រ R&D, និងការផ្ទេរចំណេះដឹង និងបច្ចេកវិទ្យា។ ការបណ្តុះបណ្តាលផ្នែក

- បច្ចេកវិទ្យា និងជំនាញគ្រប់គ្រង ក៏ដូចជាមគ្គុទេសក៍ខាងផលិតកម្ម និងបច្ចេកទេសប្រមូលផល គួរត្រូវផ្តល់ឲ្យ ព្រមជាមួយនឹងកញ្ចប់សេវាកម្ម ដូចជា ឥណទាន ការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា ការផ្តល់គ្រឿងយន្ត និងសេវាកម្មផ្សព្វផ្សាយ។
- ២) រដ្ឋាភិបាលត្រូវលើកកម្ពស់លើ ការបង្កើត ឬពង្រឹងអង្គការកសិករ។
- ៣) រដ្ឋាភិបាល ត្រូវពង្រឹងសមត្ថភាពមន្ត្រីមូលដ្ឋានក្នុងការផ្តល់ប្រវត្តិព័ត៌មានអំពីផលិតកម្ម តម្រូវការទីផ្សារ និងតម្លៃ ព្រមទាំងផ្សព្វផ្សាយឲ្យបានទូលំទូលាយដល់គ្រប់ភាគីទាំងអស់ក្នុង CF។ មន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយនៅមូលដ្ឋាន អាចដើរតួនាទីការក្នុងការសម្របសម្រួលសកម្មភាពនានារបស់កសិករ និងអ្នកទិញ ដោយផ្តល់ជាការណែនាំដែលកសិករត្រូវការ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអនុវត្ត CF និងផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានផលិតកម្មដល់ក្រុមហ៊ុននានា។ ពួកគេថែមទាំងអាចរៀបចំការប្រជុំដើម្បីពិភាក្សា ចរចា ការចុះហត្ថលេខា និងការដោះស្រាយទំនាស់ និងដើម្បីត្រួតពិនិត្យលើកិច្ចសន្យា។
- ៤) រដ្ឋាភិបាល ត្រូវគាំទ្រដល់កម្មវិធីធានារ៉ាប់រងផលដំណាំ ដើម្បីចែករំលែកហានិភ័យ ក្នុងករណីមានគ្រោះធម្មជាតិ ឬសត្វចង្រៃបំផ្លាញ។

ឯកសារយោង

Sriboonchitta, Songsak and Aree Wiboonpoongse. 2008. Overview of Contract Farming in Thailand: Lessons learned. ADBI Discussion Paper 112. Tokyo: Asian Development Bank Institute. Available: <http://www.adbi.org/discussion-paper/2008/07/16/2660>. (accessed 10 June 2018).

Poapongsakorn, Nipon and Isriya Bunyasiri. 2017. "Agricultural Policy and Institutional Reforms in Thailand: Experiences, Impacts and Lessons." Southeast Asian Regional Center for Graduate Study and Research in Agriculture (SEARCA Agriculture and Development. Primer Series 2nd Edition.

Margret Will. Contract Farming Practice: A practical guide for linking small-scale producers and buyers through business model innovation Volume II – Selected tools and case examples With contributions of Ellen Funch· Moritz Heldmann-Yotsawin Kukeawkasem Stephen Mailu· Christopher Masara Andrew Mbetsa Liberty Murwira Christoph Pannhausen-Matthias Schnier, GIZ <https://www.snr-d-africa.net/wp-content/uploads/2019/07/GIZ-Contract-Farming-Manual-2.pdf>, 7 September 2020.